

ЗБІРНИК ПРАЦЬ МІЖНАРОДНОГО НАУКОВОГО СЕМІНАРУ «СУЧАСНІ АСПЕКТИ ЕВОЛЮЦІЙНОЇ БІОМОРФОЛОГІЇ» ПРИСВЯЧЕНОГО 125-РІЧЧЮ ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ АКАДЕМІКА ВОЛОДИМИРА ГРИГОРОВИЧА КАСІЯНЕНКА

КИЇВ – 2026

National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine
Department of Vertebrate Biomorphology named after acad. Volodymyr G. Kasyianenko

CONFERENCE PROCEEDINGS

THE INTERNATIONAL SCIENTIFIC SEMINAR

«CONTEMPORARY ASPECTS OF EVOLUTIONARY BIOMORPHOLOGY»,

DEDICATED TO THE 125TH ANNIVERSARY OF THE BIRTH OF ACADEMICIAN VOLODYMYR H. KASYIANENKO

Kyiv – 2026

Сучасні аспекти еволюційної біоморфології. Збірник тез Міжнародного наукового симпозіуму, присвяченого 125-річчю з дня народження академіка В. Г. Касьяненка, Національний університет біоресурсів і природокористування України, Київ, 12 листопада 2026 року. – К., 2026. – 164 с.

Збірник тез укладено за матеріалами Міжнародного наукового симпозіуму, присвяченого 125-річчю з дня народження академіка В.Г. Касьяненка. Видання розраховане на науковців, викладачів, аспірантів, студентів та практичних фахівців.

Редакційна колегія: Мельник О.П. – д-р вет. н., професор (голова), ***Oleg P. Melnyk*** *– Dr. Vet. Sciences, professor (head)*; **Рудик С.К.**– д-р вет. н., професор, (співголова оргкомітету) ***Stanislav K. Rudyk*** *– Dr. Vet. Sciences, professor (Deputy Chairman of the Organizing Committee)*; **Мазуркевич Т.А.**– д-р вет. н., професор (секретар**),** ***Tetyana A. Mazurkevych*** *– Dr. Vet. Sciences, professor (Secretary. Members of the organizing committee)*; **Єнчу В. З.** – д-р хаб. вет.-мед. н., проф. (Молдова), ***Valery Z. Yenchu*** *– Dr. Hab. Vet.- Med. Sciences, Prof. (Moldova);* **Спатару Міхаела-Клавдія** – д-р вет. н., професор (**Румунія)**; ***Mihaela-Claudia Spataru*** *- Dr. Vet. Sciences, Professor (Romania);* **Мельник Олексій Олегович** – к. вет. н, доцент; ***Oleksiy O. Melnyk*** *– Cand. Vet. Sciences, Associate Professor.*

© НУБіП України, 2026
© Автори, 2026

сіток, які щільно оточують кожен фолікул для забезпечення швидкої доставки субстратів та виведення гормонів.

Отже, щитоподібна залоза є високоадаптивним ендокринним органом, морфофункціональний стан якого безпосередньо відображає метаболічний статус організму. Завдяки функціонуванню фолікулярних і парафолікулярних клітин залоза реалізує поліфункціональну роль, забезпечуючи одночасну регуляцію загального метаболізму та контроль кальцієвого гомеостазу.

ПОРІВНЯЛЬНА РЕНТГЕНОАНАТОМІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ГРУДНОГО ВІДДІЛУ ХРЕБТА СОБАК І КОТІВ У ФУНКЦІОНАЛЬНО-МОРФОЛОГІЧНОМУ АСПЕКТІ

М.Г.ІЛЬНІЦЬКИЙ
mikolailnitskyi@gmail.com
Білоцерківський національний аграрний університет,
Біла Церква, Україна

Грудний відділ хребта у собак і котів забезпечує опору тулуба, захист спинного мозку та з'єднання з ребрами. Водночас він бере участь у передаванні навантаження під час руху. Спільний план будови грудних хребців у цих видів поєднується з відмінностями пропорцій скелета, положення відростків і конфігурації грудної клітки. Порівняльне вивчення цих ознак важливе як для функціональної морфології, так і для правильної інтерпретації рентгенограм [1, 2].

Мета роботи – охарактеризувати рентгенанатомічні орієнтири грудного відділу хребта у собак і котів у двох стандартних проєкціях та оцінити їх функціонально-морфологічне значення.

Матеріал і методи. Роботу виконано на кафедрі морфології і фізіології ім. П. О. Ковальського. Дослідження проведено на двох групах тварин: собак (n = 3) і котів (n = 3). Рентгенологічні дослідження проводили на установці РУМ-20 у латеро-латеральній та вентродорсальній проекціях. Під час описового аналізу враховували контури тіл грудних хребців, міжхребцеві проміжки, напрямок остистих відростків, співвідношення хребців із ребрами та симетрію структур у прямій проєкції. Для зіставлення нормальних анатомічних орієнтирів використано фахові публікації [1–3]. Опубліковані рентгенограми, залучені для орієнтовного порівняння. Кількісні вимірювання й статистичне порівняння не проводили.

Результати та їх обговорення. У собак і котів типовим є наявність 13 грудних хребців. Їхні тіла формують опорну вісь грудного відділу, а суглобові поверхні для ребер забезпечують з'єднання осьового скелета з

грудною кліткою. На латеральній рентгенограмі найбільш доступними для оцінки є контури тіл хребців, висота міжхребцевих проміжків і нахил остистих відростків. Водночас накладання ребер та структур плечового пояса може ускладнювати розгляд краніальних грудних сегментів [1, 2].

На представлених рентгенограмах котів у вентродорсальній проєкції простежуються серединне положення грудного відділу та парне розташування ребер відносно хребтового стовпа. Відповідні латеральні зображення дають змогу розглянути послідовність тіл хребців і зміну нахилу остистих відростків у каудальному напрямку. Однак різниця у положенні тварини, експозиції та накладанні анатомічних структур обмежує можливість точного порівняння дрібних деталей. Тому описові спостереження не слід ототожнювати з доведеними видовими відмінностями.

Важливим рентгенанатомічним орієнтиром є антиклинальний хребець (vertebra anticlinalis). Його остистий відросток розташований майже вертикально; відростки хребців попереду переважно нахилені каудально, а позаду – краніально. Отже, на цьому рівні змінюється напрямок їхнього нахилу. У собак антиклинальним найчастіше є Th11, але можливі індивідуальні варіанти, зокрема Th10 [3]. У котів часто описують Th10, проте його положення також слід перевіряти індивідуально. Найкраще цей орієнтир визначати на латеро-латеральних рентгенограмах, тоді як у вентродорсальній проєкції нахил остистих відростків оцінити складніше. Така будова пов’язана з розташуванням м’язів і зв’язок та механікою грудопоперекової ділянки. Антиклинальний хребець корисний для топографічного визначення сегментів, але сам по собі не доводить еволюційних адаптацій.

Вентродорсальна проєкція доповнює латеральну: вона допомагає оцінювати вісь хребта, симетрію ребер і можливу ротацію тулуба під час укладання. Латеральна проєкція, своєю чергою, краще показує краніокаудальні співвідношення хребців та напрямок остистих відростків. Використання обох проєкцій зменшує ризик прийняти проєкційні накладання за морфологічні особливості. Важливо також враховувати вік, породу, розміри та індивідуальні варіанти будови тварин [1, 2].

З функціонального погляду грудний відділ має бути достатньо міцним для підтримання тулуба й водночас зберігати обмежену рухливість між сегментами. Реберно-хребцеві з’єднання та особливості орієнтації суглобових відростків впливають на механіку цього відділу. Рентгенографія дає змогу оцінити переважно кісткові орієнтири. За звичайними знімками не можна безпосередньо визначити обсяг рухів, стан зв’язок або мікроструктуру кісткової тканини. Тому функціональне трактування має спиратися на анатомічні дані та не виходити за межі можливостей методу.

Висновки. Грудний відділ хребта собак і котів має спільний анатомічний план, який доцільно вивчати з урахуванням пропорцій тіла й проєкційних особливостей. Латеро-латеральна рентгенографія є інформативною для оцінювання тіл хребців, міжхребцевих проміжків та остистих відростків, а вентродорсальна – для оцінювання осі хребта і симетрії ребер. Антиклинальний хребець слід визначати індивідуально.

Список літератури

1. Hermanson, J.W., de Lahunta, A. and Evans, H.E. (2020) Miller and Evans' Anatomy of the Dog. 5th edn. St. Louis, MO: Elsevier. ISBN 978-0-323-54601-0. https://books.google.com/books?id=q60_uQEACAAJ

2. König, H.E. and Liebich, H.-G. (2014) Veterinary Anatomy of Domestic Mammals: Textbook and Colour Atlas. 6th edn. Stuttgart: Schattauer. 824 pp. ISBN 978-3-7945-2833-2. https://books.google.com/books?id=PSgf0AEACAAJ

3. Baines, E.A., Grandage, J., Herrtage, M.E. and Baines, S.J. (2009) 'Radiographic definition of the anticlinal vertebra in the dog', Veterinary Radiology & Ultrasound, 50(1), pp. 69–73. DOI: https://doi.org/10.1111/j.1740-8261.2008.01492.x

ЦИФРОВІ ТЕХНОЛОГІЇ ЯК ІНСТРУМЕНТ ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ВІЗУАЛІЗАЦІЇ ПРЕНАТАЛЬНОГО МОРФОГЕНЕЗУ НИЖНЬОЇ ЩЕЛЕПИ ЛЮДИНИ

М. П. КАВУН, Д. М. ШИЯН
mp.kavun@khimu.edu.ua
ПВНЗ «Харківський міжнародний медичний університет», Харків, Україна

Вступ. Пренатальний морфогенез нижньої щелепи людини є складним процесом, що охоплює закладання, диференціацію та просторову організацію тканин, формування кісткових структур і становлення анатомічних взаємозв'язків краніофаціальної ділянки. Вивчення закономірностей її розвитку має важливе значення для розуміння формування зубощелепного апарату, жувальної функції та скронево-нижньощелепного суглоба.

Морфогенез нижньої щелепи забезпечується взаємодією клітинних і молекулярних механізмів, зокрема диференціацією мезенхімних клітин нервового гребеня, розвитком хряща Меккеля та формуванням кісткової тканини шляхом внутрішньомембранного скостеніння. Дослідження цих процесів дозволяє з'ясувати закономірності нормального розвитку краніофаціального комплексу та ембріологічні